

INGELICHT

Informatiemagazine voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
februari 2006 - Nr 1

Defensie

A photograph showing several soldiers in full combat gear rappelling down a metal structure, likely a bridge or a large industrial building. The soldiers are silhouetted against a bright, overcast sky. One soldier in the foreground is seen from the back, hanging from a rope. Another soldier is visible on the structure above, and a third is partially visible on the left. The structure consists of a complex network of metal beams and cross-braces. In the background, there are bare trees and a yellow flag on a pole.

Meer capaciteit voor
terreurbestrijding

colofon

INGELICHT wordt uitgeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

Eindredactie:

M.A.M. Bemelmans-Oonincx
N.E. van den Brink

Redactieadres:

MIVD/Bureau Communicatie
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

E-mailadres:

mi vd@mindef.nl

Telefoon:

070 - 441 90 40

Fotografie: Ministerie van Defensie
Hennie Keeris

Vormgeving: Theo Olsthoorn en
Kommer de Heer

Druk en lithografie:
UnitedGraphics

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren	Verschijnings
kopij	datum
5 april	27 april

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Omslag: Kikvorsmannen tijdens een anti-terreur oefening

I N H O U D S O P G A V E

4 Afscheidsreceptie Dick van den Berg druk bezocht

5 Nieuw hoofd Contra-Inlichtingen en Veiligheid

6 'Atlas': de nieuwe technische infrastructuur

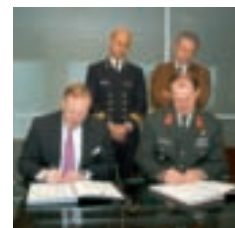
8 Reorganisatie VECTEC

9 Column Veiligheidszaken

10 Op weg naar professioneel change management

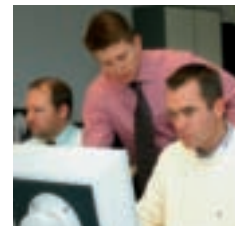

13 MIVD sluit officieel samenwerkingsprotocol af met NCTB

16 Nieuwe Medezeggenschapscommissie MIVD

17 Eerste BISCT cursus van start in Ede

19 Column NSO

20 Platinum Lifetime Award voor Arno Reuser

21 Reusers kolom

22 Control op tijd, producten en geld

23 MDD en MIVD

NIEUWE MIVD-PAS

Generaal-majoor Bert Dedden ontvangt de nieuwe MIVD pas uit handen van Antonio Cruz

Naast de Defensie smartcard dragen alle medewerkers van de MIVD zichtbaar een eigen pas. De MIVD-pas is echter niet te gebruiken als legitimatiebewijs. Omdat de pas wordt gedragen binnen de locaties van de MIVD, is direct en duidelijk te zien wie werkzaam is bij de MIVD en wie niet. De balk aan de bovenkant van de pas onderscheidt MIVD personeel van andere personen die een beperkte toegang tot onze dienst hebben. ●

De belangrijkste factor in het voorkomen van incidenten zijn wijzelf!

Het afgelopen jaar hebben een groot aantal organisaties, die werkzaam zijn in het inlichtingen en veiligheidsgebied, de pers gehaald. Dit was helaas niet altijd in positieve zin. We kennen de voorbeelden van de AIVD tolk, de privé PC van een Officier van Justitie, de AIVD dossiers van Mink K., de memorystick van een landmachtkapitein en het veiligheidsincident bij onze dienst. U zult begrijpen dat Defensie de ogen niet kan sluiten en met maatregelen komt. De belangrijkste factor echter in het voorkomen van dergelijke incidenten zijn wijzelf!

ligheid. Kortom, het is moeilijk om een geloofwaardig advies op het gebied van informatiebeveiliging te geven aan onze klanten als blijkt dat we zelf niet zorgvuldig met onze 'assets' omgaan. Ook in onze relatie met zuster- en partnerdiensten is die voorbeeldfunctie essentieel. Onze inlichtingenpositie is in sterke mate afhankelijk van onze geloofwaardigheid als professionele organisatie. Als inlichtingenautoriteit op het gebied van veiligheid in de uitzendgebieden hebben wij als dienst onze positie hoog te houden.

Ik ben er van overtuigd dat u het met mij eens bent dat wij als professionals op het gebied van inlichtingen en veiligheid zorg moeten dragen voor een integere en veilige werksituatie. Zelfs als dit betekent dat wij onze eigen mensen controleren op de in- en uitvoer van gerubriceerde informatie. Klaarblijkelijk is deze maatregel (tijdelijk) nodig om ons nog eens extra bewust te maken van de integriteit en het veiligheidsbesef dat wij dienen na te streven. Maar nog veel belangrijker is, dat iedere medewerker binnen onze dienst zich voortdurend bewust is van de taak en positie die wij vervullen op het gebied van inlichtingen en veiligheid. En de verantwoordelijkheid die dat met zich meebrengt op het gebied van integriteit en veiligheidsbesef. Ik ga er vanuit dat u, samen met mij, uw best zult doen om er een veilig en integer jaar van te maken.●

B. Dedden
Generaal-majoor

Onze organisatie bestaat uit een verzameling van professionals. Ieder van ons heeft een specifieke deskundigheid die bijdraagt aan een goed product voor onze klanten. Professional zijn, betekent ook dat invulling wordt gegeven aan een aantal voorwaarden om kwalitatief goede diensten te leveren. Eén van die voorwaarden is integriteit. Hiermee bedoel ik niet alleen dat we geen 'kerstgeschenken' mogen aannemen. Ik heb het over integriteit in de breedste zin van het woord. Hieronder valt financieel-economische integriteit (frauderen of misbruik maken van materiële voorzieningen), sociale integriteit (zoals roddelen, pesten of intimidatie) en integriteit op het gebied van veiligheid (misbruik van dienstmiddelen of het verkeerd behandelen van gerubriceerde gegevens). U begrijpt dat integriteit in een dienst als de onze sterk van invloed is op het vereiste veiligheidsniveau. Gezien onze taken en positie vervullen wij een voorbeeldfunctie op het gebied van vei-

Afscheidsreceptie Dick van den Berg druk bezocht

Collega's van de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid, de MIVD, de Luchtmacht en veel andere gasten vanuit andere departementen en het buitenland namen op 2 februari 2006 afscheid van kolonel Dick van den Berg tijdens een druk bezochte afscheidsreceptie. Na bijna vier jaar verlaat Van den Berg de MIVD voor een plaatsing in het buitenland.

Tijdens het afscheid nam kolonel van den Berg een moment om terug te blikken op deze periode. "Terugkijkend kan ik stellen dat er veel is gebeurd, zowel positief als negatief.

Laat ik beginnen met de interdepartementale samenwerking. De samenwerking met justitie en politiediensten verloopt uitstekend. Ook de samenwerking met de Koninklijke Marechaussee is vooruitgegaan, al zal het nog wel enige tijd duren voor er sprake zal kunnen zijn van gezamenlijke operaties.

Dan intern de MIVD. Ik heb vastgesteld dat er veel medewerkers van de MIVD hard werken en dat is ook goed. Ik heb alleen moeten vaststellen dat er op het gebied van de interne communicatie nog veel valt te verbeteren. Er is nog steeds onbegrip over waar ACIV mee bezig is, ondanks de vele pogingen om uit te leggen dat de veranderingskoers die drie jaar geleden is ingezet onomkeerbaar is. Dat dit gevolgen heeft voor andere afdelingen was voorspelbaar. Inmiddels heeft het werklust- en werkdruk onderzoek binnen ACIV uitgewezen dat de belasting van onze medewerkers te hoog is, wat zich ook vertaalt naar vele langdurig zieken en dientengevolge een extra belasting voor de medewerkers die nog wel aan het werk zijn. De onderzoeken waar we mee bezig zijn, zijn bijzonder arbeidsintensief, maar hebben allemaal te maken met de kerntaken van de afdeling. En dat betekent, dat we voortdurend prioriteiten moeten stellen en de beschikbare capaciteit daar moeten inzetten waar de kans op succes of het afbreukrisico het grootst is. Door een structurele verkleining van de afdeling als gevolg van interne reorganisaties, langdurige vacatures en tegelijkertijd een uitbreiding van het takenpakket inclusief uitzendingen kan het niet anders dan dat er span-

ningen blijven bestaan. Ik vind dat een verdubbeling van de capaciteit van onze afdeling wellicht noodzakelijk is om alle taken te kunnen uitvoeren. Deze ontwikkelingen zijn bij vrijwel alle andere diensten al in gang gezet, hopelijk komt de Onderzoeksgroep Inlichtingen en Veiligheid tot dezelfde conclusie.

Jonge mensen van nature kritischer

De afgelopen vier jaar is bijzonder veel geïnvesteerd in de opleidingen van het personeel: De Contra-Inlichtingen (CI) medewerkers hebben als het goed is meer begrip voor de veiligheidsaspecten en de veiligheidskant zal meer CI gericht moeten gaan werken. Dit vereist een verandering van mentaliteit en gelukkig zijn we al een eind op de goede weg. Waar ik enkele jaren geleden nog veel hoorde: Nee, dat kan niet want, durf ik nu te zeggen dat er een echte "can do" mentaliteit is en daar ben ik trots op. Ook de vele jonge mensen die onlangs zijn aangetreden en hun creativiteit en opleiding hier goed kunnen toepassen zie ik als een stimulans voor de afdeling. Jonge mensen zijn van nature kritischer en oude rotten in het vak willen niet worden voorbijgestreefd door het jonge gepeupel. Een goede doorstroming op dit gebied bevordert de gezonde rivaliteit en als gevolg hiervan ook de kwaliteit. We kunnen er dus alleen maar mee winnen.

Voor het Luchtmacht I&V-personeel dat nog niet bij de MIVD is geplaatst, heb ik als vakoudste nog een advies: op enig moment zullen jullie bij de MIVD worden geplaatst, dat is geen bedreiging maar een uitdaging. Als enige krijgsmachtdeel hebben wij een eigen I&V-functiegebied. Wees daar zuinig op. Gebruik de operationele ervaring die je nu hebt of gaat krijgen daarna ook om de MIVD, hetzij van buitenaf hetzij van binnenuit te ondersteunen. De MIVD zal steeds meer operationeel worden, daar is geen ontkomen aan. Het is en blijft een mooi en interessant vakgebied en de verschillende disciplines hebben elk hun eigen dynamiek, waarbinnen een ieder zich goed kan ontwikkelen".

Kolonel Dick van den Berg was erg verrast door de grote opkomst tijdens zijn afscheidsreceptie. Hij dankt iedereen hartelijk voor hun komst en in het bijzonder zijn eigen medewerkers, die hem al die jaren hebben gesteund. Verder wenst hij iedereen een bijzonder goede toekomst, al dan niet bij de MIVD of Defensie.●

Kolonel Edward de Lanoy (rechts) heeft op 1 februari kolonel Dick van den Berg opgevolgd als Hoofd Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid. Dick van den Berg verlaat de MIVD en daarmee het inlichtingenvak. Dit voorjaar volgt Van den Berg een cursus in Rome aan het NATO Defence College en begint vervolgens in augustus in zijn nieuwe functie als Chief Ops & Plans op het Combined Air Operations Centre in High Wycombe in Engeland

NIEUW HOOFD CONTRA-INLICHTINGEN EN VEILIGHEID

Kolonel Edward de Lanoy is het nieuwe Hoofd Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid (ACIV) van de MIVD.

Op 1 februari heeft hij deze functie overgenomen van kolonel Dick van den Berg, die een functie in Engeland heeft aanvaard.

De Lanoy is niet nieuw binnen de MIVD en zeker geen nieuweling op het gebied van Inlichtingen en Veiligheid. Op 1 november 2004 aanvaardde Edward de Lanoy als luitenant-kolonel de functie van Hoofd Afdeling Beveiliging Materieel en Gegevens bij de Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid. Als gevolg van de recente reorganisatie van de MIVD werd deze functie per 1 april 2005 een majoorfunctie. Dat zou voor De Lanoy een traject in het Sociaal Beleidskader (SBK) hebben kunnen betekend.

“Zover is het gelukkig niet gekomen”, voegt kolonel De Lanoy toe. “Ik hoopte al dat ik niet bij de MIVD weg hoefde. Je kunt natuurlijk een tijdje ‘neergeschud’ functioneren (Red: wanneer een functie bij een reorganisatie ‘lager’ wordt dan de functionaris is, kan iemand nog enige tijd die functie blijven vervullen, in afwachting van een andere functie of een eventuele plaatsing in het SBK traject), maar uiteindelijk moet er toch een andere job voor je worden gevonden. Dat die ‘job’ Hoofd Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid zou worden, was op dat moment echt niet te voorzien. Ik ben er erg gelukkig mee”.

Edward de Lanoy zit al zo’n twintig jaar in het inlichtingen- en veiligheidsvak. Na de KMA is hij het dienstvak I&V van de Koninklijke Luchtmacht ingegaan en heeft hij verschillende functies in binnen- en buitenland bekleed. Dat hij vanaf 2004 al bij de MIVD werkt, vindt hij een groot voordeel. “Het C-I&V veld bij de MIVD is breed en gespecialiseerd, het duurt een tijd voordat je ingewerkt bent”.

Edward de Lanoy heeft tijdens zijn studie bedrijfs-economie en het behalen van zijn bul een kleine uitstap gemaakt naar de Directie Control van de Luchtmacht. “Dat was een leuke en leerzame periode, maar ik ben blij dat ik de terugkeer naar Inlichtingen en Veiligheid gemaakt heb. Inhoudelijk past dit beter bij mij. Waarom? Omdat je met mensen te maken hebt in plaats van met processen en cijfers”.

Ook politieke ambities

Naast zijn werkzaamheden bij de MIVD heeft De Lanoy nog een functie. Hij is lid van de Provinciale Staten. Deze politieke ambtsperiode loopt af in maart 2007. Kolonel De Lanoy geeft toe dat dit met zijn nieuwe functie bij de MIVD wat lastig te combineren is. “In overleg met de fractievoorzitter heb ik besloten de nevenactiviteiten zoveel mogelijk te beperken. Als het enigszins kan, wil ik deze termijn toch wel graag uitdienen, omdat ik vind dat ik dat verplicht ben aan mijn kiezers. Maar lukt het mij

Edward de Lanoy is getrouwd en heeft drie kinderen. Na de KMA begon hij in 1988 als eerste luitenant (KLu) bij 314 Squadron Intell op Eindhoven. Na Wing Intell op de vliegbasis Gilze-Rijen volgde in 1992 een plaatsing als kapitein bij de toenmalige AMIDKLu in Den Haag. In 1993 ging De Lanoy als majoor naar de Intell Division in AFCENT Brunssum. In 1996 keerde hij terug naar de AMIDKLu als Hoofd Sectie Inlichtingen 1. Van 1998 tot 2002 werd hij als luitenant-kolonel geplaatst bij de DCKLu in Den Haag. In 2002 keerde hij terug naar I&V als Hoofd Sectie Beveiligingsbeleid en Coördinatie bij de Staf BDL waar hij bleef tot zijn plaatsing bij de MIVD in 2004. Hij is twee keer uitgezonden geweest. In 1995 als Chief CCIRM C2 COAC in het kader van Operation Deny Flight in Vicenza, Italië. In de periode 2004 - 2005 heeft hij 2 maanden doorgebracht in Bagdad, Irak, als Chief CACE C2 HQ MNFI/MNCI.

niet dit te combineren, dan zal ik mijn politieke verplichtingen vóór 2007 moeten opgeven”. De diversiteit van de werkzaamheden binnen ACIV is breder dan De Lanoy had verwacht. “Ook de diepgang waarmee het werk wordt uitgevoerd, hebben mij verrast. Bovendien blijkt de span of control breed, het aansturen van elf bureauhoofden en een stafbureau moet niet worden onderschat”.

Maar als je naar andere eenheden kijkt, is een parallel te trekken. Een hoofdkwartier dat alle vliegvelden aanstuurt bijvoorbeeld. Je moet een goed instrument ontwikkelen waarmee je elkaar op de hoogte houdt van alle ontwikkelingen. Structuur en een goede communicatie binnen een afdeling, dus ook bij ACIV, zijn onontbeerlijk om de processen en werkzaamheden optimaal te laten verlopen. Er zijn binnen ACIV nogal wat bureaus die in hoge mate autonoom werken. Maar dat betekent niet dat ze niet hoeven te weten wat er bij de rest van de afdeling of de MIVD gaande is. Je moet juist alle mogelijke

Vakoudste

Edward de Lanoy heeft per 1 februari niet alleen de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid overgenomen van Dick van den Berg, maar ook de functie van 'vakoudste' van het Inlichtingen- en Veiligheidsdienstavak van de Koninklijke Luchtmacht. Wat houdt dit in: De vakoudste adviseert de Koninklijke Luchtmacht over plaatsingen en carrièremogelijkheden van al het Luchtmacht I&V personeel. Ook kan dit personeel, zo'n 200 mannen en vrouwen, terecht bij de vakoudste wanneer ze vragen hebben over hun loopbaan en de mogelijkheden hierin. De Lanoy benadrukt echter met klem dat hij geen P&O functie vervult, niet voor de Luchtmacht en ook niet voor de MIVD. "Het is erg belangrijk die instanties die ervoor zijn, goed hun werk te laten doen". Als er iets minder goed verloopt, betekent dat niet, dat je het zelf maar dunnetjes moet overdoen. Nee, laat dat over aan de instanties die ervoor zijn. Maar iedereen kan bij mij binnenlopen, al adviseer ik wel graag zoveel mogelijk via de lijn te werken." ●

informatie verstrekken om de samenwerking te bevorderen en onderling begrip te kweken.

Bovendien is de werkdruk erg hoog binnen de afdeling, werklastonderzoek heeft dat uitgewezen. Elkaar op de hoogte houden van allerlei ontwikkelingen binnen het werkterrein en feedback geven, vind ik erg belangrijk. Ik zoek nog naar een goed instrument om dit te realiseren, ik denk daarbij aan een soort 'Keek op de Week'.

Vooralsnog ben ik niet van plan drastische veranderingen aan te brengen binnen de afdeling. De laatste reorganisatie is immers net achter de rug en er staat ons de komende periode nog het één en ander te wachten. De onderzoeksgroep I&V komt eind maart met zijn bevindingen en de evaluatie van de reorganisatie staat ook op stapel dit jaar. Nee, het lijkt me beter meer structuur en een vastere planning aan te brengen. We worden immers al voldoende geregeerd door 'de waan van de dag' en 'verstoringen' van buitenaf. Dat wil ik zoveel mogelijk trachten in te perken en de geplande activiteiten zo goed mogelijk laten verlopen.

Want aan inzet van de medewerkers van ACIV ontbreekt het niet. De professionaliteit van iedereen binnen ACIV heeft me verrast. Zonder uitzondering weten ze bij alle bureaus en detachementen heel goed waarmee ze bezig zijn. Ik realiseer met dat ik wat het personeel betreft goud in handen heb. Daarom ook wil ik mijn collega's de rust en de ruimte bieden hun werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

Tot slot wil ik veel aandacht besteden aan veiligheid, ja ook of misschien wel juist binnen de Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid. Veiligheid en integriteit gaan hand in hand. Een kritische analyse op het gebied van veiligheidsincidenten is ook binnen ACIV op z'n plaats. Samen met een goede onderlinge communicatie kan je daar ook nooit teveel aandacht aan besteden." ●

'Atlas': de nieuwe technische infrastructuur

Zoals u in het artikel in Ingelicht nummer 6 2005 heeft kunnen lezen, draagt het project Herinrichting Technische Infrastructuur (HTI) zorg voor het vernieuwen van de technische ICT-basisinfrastructuur van de MIVD. De huidige netwerken zullen worden vervangen door één netwerk. Met de komst van de nieuwe infrastructuur wordt de stabiliteit vergroot en is het netwerk straks uitgerust op de toepassing van nieuwe ontwikkelingen. Aangezien alle MIVD-medewerkers in 2007 gebruik gaan maken van de nieuwe infrastructuur heeft de projectorganisatie HTI iedereen uitgenodigd om mee te denken over een toepasselijke en originele naam voor het nieuwe netwerk.

Theo Woolderink, projectleider HTI, zegt: "De projectorganisatie was erg blij met de vele inzendingen die we binnen hebben gekregen. Uiteindelijk hebben we uit alle inzendingen drie genomineerde namen geselecteerd, die het beste bij de nieuwe infrastructuur passen. Dit zijn de namen: Heliuss, Shannon en Atlas. Uiteindelijk heeft de stuurgroep HTI de winnende naam uit deze drie gekozen."

De prijsuitreiking

ATLAS

Theo vervolgt zijn verhaal: “Het nieuwe netwerk gaat ‘Atlas’ heten. De winnende naam is afkomstig van de heer Willem de Vries van de Afdeling Analyse en Rapportage. Hij geeft de volgende uitleg voor de nieuwe naam: *Atlas was een Griekse mythologische figuur, die de wereldbol op zijn schouder torste. Atlas komt overeen met het andere door de MIVD gebruikte symbool uit de oudheid: Donar, alsook met het MIVD-logo de Sfinx. Bovendien kan de wereldbol van ATLAS door de MIVD als het symbool worden gezien voor haar wereldwijde inlichtingen en veiligheidsoriëntatie ('coverage').*”

Naar eigen zeggen, is Willem de Vries op de volgende manier op de naam ‘Atlas’ gekomen. “Als ambtenaar kijk ook ik wel eens naar buiten en toen ik de gouden bol op die hoge flat in Scheveningen zag, wist ik het. ‘Atlas’, dit is een toepasselijke naam voor het netwerk.”

Op 24 januari jl. heeft Willem de Vries zijn prijs voor de winnende naam in ontvangst genomen. Een cadeaubon werd uitgereikt door Jan van den Berg, plaatsvervangend directeur en tevens voorzitter van de stuurgroep HTI.

Naar aanleiding van de bekendmaking van de naam ‘Atlas’ voor het nieuwe netwerk is er een logo ontworpen dat als herkenbaar symbool voor de nieuwe infrastructuur dient. U kunt dit logo reeds bekijken op de intranetsite van HTI. Deze site vindt u op het intranet MIVD, onder het kopje projecten.●

De projectorganisatie HTI nodigt u van harte uit om een kijkje te nemen op de intranetsite van HTI. Op deze site vindt u alle beschikbare informatie over het project. Zo staat er algemene projectinformatie op de site vermeld, evenals informatie over de projectaanpak, wie er in de projectorganisatie zitten en de producten en publicaties tot nu toe. Ook kunt u bijvoorbeeld vragen stellen aan de projectorganisatie middels een link naar het project mailadres.

Voor de projectleider, sturen en klankbordgroep van het project HTI is een aparte omgeving ingericht (management startpagina), zodat zij makkelijk bij de voor hun benodigde informatie, zoals verslagen en presentaties, kunnen komen.●

REORGANISATIE VECTEC

De Tweede Kamer en de Raad voor de Nationale Veiligheid (RNV) hebben de MIVD extra capaciteit toegevoegd ter versterking van de contra-terrorisme taak van de MIVD. De uitbreiding wordt uitgewerkt in een reorganisatieplan.

Door: Hans den Biggelaar

Het besluit te reorganiseren is terug te voeren op externe ontwikkelingen zoals de toegenomen dreiging van terrorisme waarop onze organisatie adequaat moet inspelen.

Actuele factoren daarbij zijn:

- een toenemende vraag naar kwalitatief hoogwaardige en actuele Inlichtingen & Veiligheid (I&V)-producten en
- een toenemend werkaanbod, waarbij een Operationeel Team (OT) met de huidige, deels parttime, bezetting te klein bleek om te voldoen aan de genomen intensiveringsmaatregelen.

De MIVD beschikt nog niet over de middelen om evenredig aandacht te kunnen besteden aan het fenomeen terrorisme.

In totaal zijn aan de MIVD 28 functies toegevoegd. Van deze functies wordt er één functie overgedragen aan het Defensie Inlichtingen- en Veiligheid Instituut (DIVI), om te voorzien in de contra-terrorisme opleidingscapaciteit. De functies zijn verdeeld over twee deelprojecten, te weten Versterking Contra Terrorisme Capaciteit en het oprichten van een full-time Operationeel Team.

De hoofdstructuur van de MIVD blijft gehandhaafd. Binnen de Hoofdafdeling Productie beperken de wijzigingen zich tot uitbreiding en interne overheveling van functies en enkele wijzigingen in de taakverdeling. Er is hier dus alleen sprake van een aantal organisatorische veranderingen. Bij de Hoofdafdeling Bedrijfsvoering wordt één functie toegevoegd. De veranderingen zijn in het concept Voorlopig Reorganisatieplan inzichtelijk gemaakt en verwerkt in orgaan- en functiebeschrijvingen die door de Directie Personeel & Organisatie Bestuursstaf (BS/DP&O) zijn gewaardeerd. Alle veranderingen in functies zijn vervolgens op papier gezet in een functievergelijkingstabel die leidend is voor de personeelsvulling. Binnen de personele uitbreiding van functies zijn sommige functies hergewaardeerd wat eventueel personele consequenties kan hebben.

Maar met de bestaande regelgeving en de aanvullende afspraken, die de directie van de MIVD met de Medezeggenschapscommissie (MC) is overeengekomen, wordt verwacht dat de overtuigbaarheid van personeel tot een minimum kan worden teruggebracht dan wel niet aan de orde is.

Voordat het concept realisatieplan aan de SG werd verzonden, is dit plan ter goedkeuring voorgelegd aan de Medezeggenschapscommissie (MC) MIVD. De MC kijkt namelijk naar de personele consequenties wanneer er een reorganisatie plaatsvindt.

De reorganisatie leidt tot een uitbreiding van de formatie in Den Haag, waardoor behoefte aan extra huisvesting ontstaat. De huidige belegging zal als gevolg van de reorganisatie moeten worden aangepast.

De vulling van de nieuwe functies start direct na de formele vaststelling van de nieuwe organisatie door de SG. Verwacht wordt dat de werving- en selectieprocedures enige tijd in beslag zullen nemen waarna de bijbehorende veiligheidsonderzoeken volgen.

De nieuwe organisatie is vanaf 1 januari 2007 operationeel. ●

Is integriteit ook voor u vanzelfsprekend?

Het onderwerp integriteit staat de laatste jaren steeds meer in de belangstelling. Ook de Minister-President heeft de normen en waarden discussie afgelopen jaar niet geschuwd en heeft daarmee een lans proberen te breken voor een stuk bewustwording. Binnen de gehele rijksoverheid zijn de afgelopen jaren vele onderzoeken uitgevoerd betreffende dit onderwerp. Ook binnen de MIVD zijn een aantal integriteitonderzoeken uitgevoerd.

Waarom nu juist bij onze dienst zult u zich afvragen?

Er is een aantal redenen waarom het belangrijk is om integriteit regelmatig voor het voetlicht te brengen. In de eerste plaats bepalen wij als dienst mede het Defensie normbeeld. Als we anderen aan willen kunnen spreken op ongewenst gedrag dan zullen we zelf 'brand-schoon' moeten zijn. Het spreekwoord 'wie zonder zonden is werpe de eerste steen' is wat dat betreft zeer toepasselijk. Daarnaast heeft recent onderzoek uitgewezen dat iemand die zijn collegae en zichzelf recht in de ogen kan kijken met meer plezier aan de slag is. Niet alleen worden hiermee frustraties voorkomen maar er wordt ook gewerkt aan een goede reputatie. En een zekere mate van trots op de organisatie is best prettig.

Ook in 2005 is weer een grootschalig en breed integriteitonderzoek uitgevoerd waaruit een aantal verbeterpunten naar voren zijn gekomen. In samenwerking met de Bestuursstaf zal komend jaar voorlichting worden gegeven binnen de MIVD.

Naast al deze goede voornemens en toch wat wollige kreten zullen we u een aantal praktische situaties voorhouden. Wat zijn nu eigenlijk die dagelijkse normen en waarden waar we ons aan dienen te houden en voor welke dilemma's kunnen we komen te staan tijdens maar ook buiten ons werk? Zomaar een aantal willekeurige situaties:

1. U gaat op dienstreis met een dienstauto. Mag u nu op de terugweg 20 kilometer omrijden om even op de koffie te gaan bij die goede bekende in het noorden van het land? Wat doet u als u op die bewuste 20 km wordt geflitst in verband met een snelheidsovertreding? Meldt u dit en betaalt u vervolgens de bekeuring uit eigen zak?
2. U komt 's avonds heel laat terug van dienstreis en gaat met de dienstauto naar huis. Is het dan toegestaan om op weg naar huis even snel een afhaalrecht op te halen bij het Chinees restaurant in het centrum van de stad?
3. U bent in het bezit van een door de dienst verstrekte GSM om ook buitenshuis bereikbaar te zijn. Is het dan toegestaan om de partner te bellen als een dienstreis zodanig is uitgelopen dat u het avondeten gaat missen? Maar als dat mag dan mag ik toch zeker ook wel even naar dat 0900 nummer bellen om te horen of ik die fantastische prijs heb gewonnen?

4. Dient u zich binnen de objecten van de MIVD te houden aan het verbod op het gebruik van GSM's zoals in de orders staat of is het verstrekken van een GSM tevens een vrijbrief om 'in-house' overal mobiel bereikbaar te zijn?
5. Die goede zakelijke relatie heeft u afgelopen kerst een goed pakket cadeau gedaan. Lekker flesje wijn en een goed boek! Dan mag ik die enveloppe met geld die hij me zojuist aanbood toch zeker ook wel aannemen?
6. Die monitor die al een paar weken op de gang staat, mag toch zeker wel even mee naar huis worden genomen om te testen of de eigen monitor of de videokaart van de PC kapot is of niet?
7. Ik kan toch zeker zelf wel beslissen of ik die gerubriceerde documenten mee naar huis neem? Overdag kom ik er toch niet aan toe om dat rapport af te maken.

Zo zijn er nog wel meer voorbeelden uit de dagelijkse praktijk te bedenken. Bij de beantwoording dient u er rekening mee te houden dat sommige antwoorden keihard te vinden zijn in wet- en regelgeving zoals bijvoorbeeld het Wetboek van Strafrecht. In een aantal situaties zal het antwoord echter niet eenduidig op papier staan. Wat echter nog veel belangrijker is, is dat u met trots opgeheven hoofd uw collegae maar vooral toch uzelf recht in de (spiegel)ogen kunt blijven kijken. Net als in het dagelijkse verkeer willen we u dan ook meegeven: "Bij twijfel niet inhalen!"

Het is in zo'n situatie aan te bevelen om uw leidinggevende dan wel een van de medewerkers van de Afdeling Integrale Veiligheid om advies te vragen.

Een trots jaar toegewenst!●

...Maar als dat mag dan mag ik toch zeker ook wel even naar dat 0900 nummer bellen...

Op weg naar professioneel

Jaap Nieuwenhuijzen

Op weg naar professioneel change management. Dit roept bij u, als lezer, wellicht wat vragen op. Zoals: Wat is professioneel change management en wat is hier de aanleiding voor? Roel Vestjens, Hoofd van de Afdeling Informatie Management (AIM) licht dit toe: “AIM heeft zichzelf als doel gesteld om te komen tot een verbeterde dienstverlening zodat de continuïteit van de bedrijfsvoering beter wordt gewaarborgd. Ook streven we naar een meer beheersbare dienstverlening. Deze doelen zijn de aanleiding geweest om uiteindelijk via drie stappen tot deze verbetering van de dienstverlening te komen. De eerste stap, die al is gezet, is het doorvoeren van veranderingen in de organisatiestructuur. Met de reorganisatie van vorig jaar zijn de drie huidige bureau's en een aantal nieuwe functies binnen AIM gecreëerd en daarmee formeel belegd in de organisatie. Deze stap is daadwerkelijk afgerond zodra alle functies met adequaat opgeleid personeel zijn gevuld. Met deze nieuwe organisatie kunnen we via het aanpassen van een aantal processen verder gaan op weg naar een verbeterde dienstverlening. Het veranderen van die processen is daarmee stap twee in het verbetertraject. En daar zijn we nu mee bezig. Een van de processen die we willen aanpassen, is het change managementproces. Daarvoor is het project 'Flits' in het leven geroepen. De derde stap bestaat uit het herinrichten van de ICT-infrastructuur, wat het project Herinrichting Technische Infrastructuur (HTI) voor haar rekening neemt.”

Organisatiestructuur AIM

De huidige drie bureau's die binnen AIM zijn ontstaan na de reorganisatie van vorig jaar zijn:

- Bureau Functioneel Beheer Ondersteuning (BFBO)
- Bureau Productiebeheer (BPB)
- Bureau Beleid en Consultancy (BBC)

Het beheer van de ICT infrastructuur is hierbij met name verdeeld over de bureau's BPB en BFBO. Op het gebied van ICT-beheer zijn er verschillende soorten beheerprocessen te onderscheiden. De verantwoordelijkheid voor het Change Managementproces is hierbij belegd bij Bureau Functioneel Beheer Ondersteuning.

Erik Hagen is hoofd van BFBO en daarmee eigenaar van het Change Managementproces.

Jaap Nieuwenhuijzen is ingehuurd door AIM/Bureau Functioneel Beheer Ondersteuning om onder andere ondersteuning te bieden bij de professionalisering van het Change Managementproces. Jaap licht toe: “Change Management, ofwel wijzigingsbeheer, richt zich op het onder controle krijgen van het proces van wijzigingen en streeft ernaar om eenvoudige standaard wijzigingen sneller door te voeren en de aan wijzigingen gerelateerde storingen te beperken. Met het project 'Flits' is een start gemaakt om het aanvraagproces voor ICT middelen en dus de wijzigingen die daaruit voortvloeien, te professionaliseren. 'Flits' staat voor Flexibele IT Service. Het aanvraagproces, binnen de organisatie beter bekend als de ATV procedure, betekent voor een ICT beheer organisatie meer dan alleen iets aankopen en bij de aanvrager installeren. ICT is tegenwoordig een onmisbaar middel voor een organisatie om te kunnen opereren. AIM heeft daarbij de verantwoording om er voor te zorgen dat alles blijft werken en er geen storingen optreden. De praktijk wijst echter uit dat verstoringen in het algemeen voor 90% te herleiden zijn naar uitgevoerde wijzigingen. Een relatief kleine ICT aanpassing kan soms al hele grote consequenties hebben, omdat alle ICT middelen (het netwerk, PC's, servers en software) met

change management

elkaar verbonden zijn. Een goed werkend, gestructureerd en gedocumenteerd Change Managementproces zorgt ervoor dat alle wijzigingen snel en efficiënt worden doorgevoerd op een dusdanige manier dat er geen storingen ontstaan als gevolg van de uitgevoerde wijziging.”

Effectief en stabiel

Roel Vestjens vult aan: “Het project ‘Flits’ streeft twee hoofddoelen na:

- *ICT aanvragen sneller en effectiever behandelen*

Het gaat er hierbij om de gemiddelde doorlooptijd van een aanvraag te verkorten. Het is de bedoeling behoeften sneller te realiseren en er dus voor te zorgen dat gemaakte afspraken worden nagekomen. Vooral voor deze relatief eenvoudige aanvragen willen we bureaucratie voorkomen en onze klant snel bedienen.

- *Stabiliteit van de infrastructuur*

Om verstoringen te voorkomen en dus de stabiliteit te waarborgen, zullen risicovolle wijzigingen kritisch bekeken moeten worden. Dit betekent een goede risicoanalyse, testprocedure en eventuele aanvullende maatregelen voordat iets in produc-

Foto's:
Workshop Change
Management

tie wordt genomen. Dat kan soms vervelend zijn voor een klant of aanvrager, omdat die dan niet direct krijgt wat hij of zij wil. De andere kant is wel dat we zo kunnen garanderen dat de gevraagde oplossing later geen problemen oplevert. Bekende problemen zijn bijvoorbeeld dat er geen goed contract is met de toeleverancier of dat er niet voldoende kennis van dit product in huis is. Specifiek voor de MIVD geldt dat de informatiebeveiliging te allen tijde gegarandeerd moet worden.”

ITIL

Jaap vult aan: “Bovenstaande doelstellingen zijn helaas per definitie tegenstrijdig en dat maakt het lastig. Er is echter een wereldwijde gebruikte methodiek genaamd ITIL (Information Technology Infrastructure Library), waarmee de dienstverlening van ICT organisaties kan worden verbeterd. Deze methodiek geeft handvatten, hulpmiddelen en normen hiervoor aan. De problematiek van het beheren van een complexe ICT infrastructuur is namelijk voor alle ICT organisaties hetzelfde. Op basis van jarenlange praktijkervaringen van vele ICT bedrijven over de hele wereld is deze methodiek ontwikkeld. Deze zogenaamde ‘Best Practices’ zijn vastgelegd in een aantal boeken.

Met behulp van deze ITIL methodiek willen we bereiken dat de ICT aanvragen die geen risicovolle consequenties hebben zo snel en efficiënt mogelijk worden afgehandeld. Om aan de andere kant de stabiliteit van de ICT-infrastructuur en dus de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen, zal er goed en kritisch worden gekeken naar de consequenties voor het beheer van aanvragen die niet binnen de bestaande dienstverlening vallen. Iets simpelweg aanschaffen is niet zo moeilijk, maar het efficiënt beheren en ook de kwaliteit van de dienstverlening blijven garanderen is wat anders.”

Roel licht verder toe: “Om aan de ene kant efficiëntie en aan de andere kant stabiliteit na te streven wil AIM een duidelijk onderscheid gaan maken tussen aanvragen die vallen binnen de bestaande dienstverlening en aanvragen die daar buiten vallen. De bestaande dienstverlening van AIM wordt omschreven in de Product Diensten Gids, waarvan een eerste versie binnenkort verschijnt. Deze aanvragen moeten snel en effectief worden afgehandeld. Daar worden targets voor gesteld, waarover wordt gerapporteerd. De aanvragen die daar buiten vallen, worden allereerst beoordeeld op haalbaarheid en wenselijkheid. Uiteraard is daarbij het uitgangspunt om de klant tegemoet te komen. Maar ook om blijvend de kwaliteit te garanderen, waarbij een “ja” ook een blijvend “ja” is. Iedereen weet immers wel een voorbeeld te bedenken waarbij een applicatie of systeem werd doorgevoerd en er later problemen bleken te zijn omdat er onvoldoende of niet was nagedacht over het beheer. Met bovenstaande werkwijze dient dit in de toekomst voorkomen te worden.”

Veranderingen binnen de organisatie

Jaap vervolgt het verhaal: “De meeste veranderingen en verbeteringen naar aanleiding van het project ‘Flits’ zullen intern AIM plaatsvinden. Zo zal er meer

Jaap Nieuwenhuijzen (links) en Roel Vestjens in een ‘flitsend’ gesprek

duidelijkheid komen door rollen en verantwoordelijkheden beter vast te leggen en betere afspraken te maken. ITIL geeft vervolgens een aantal instrumenten om de planning en controle van het proces te verbeteren. Van deze veranderingen binnen AIM zullen de overige gebruikers niet direct veel merken, behalve een snellere en effectievere afhandeling van aanvragen die binnen de bestaande dienstverlening vallen.”

Waar merken de overige gebruikers binnen de MIVD wel wat van? “Bij het beoordelen van de risico’s en de impact van grotere, complexe aanvragen (en dus wijzigingen) wordt de rol van de behoeftesteller en degenen op wie de wijzigingen invloed hebben, belangrijker. Deze grote complexe wijzigingen zullen in een Change Board (CB) behandeld gaan worden waarin alle bij de wijziging betrokken partijen zitting krijgen. Daarnaast streven we ernaar om het dagelijkse contact met onze klanten te verbeteren zodat we eerder en dus ook beter op de klantbehoeftes kunnen inspelen. Dit willen we bereiken door per afdeling een vast aanspreekpunt te creëren om in een zo vroeg mogelijk stadium eventuele vragen of onduidelijkheden weg te nemen. Of dit iemand van AIM is, of dat iemand binnen de betreffende afdeling die taak op zich neemt, zal in onderling overleg met de afdelingen worden afgestemd.

Het gevolg van al deze wijzigingen zou kunnen zijn dat de wijze waarop een ATV of een IT Service Request ingediend moet worden, gaat veranderen. Zodra hier sprake van is, zal dit tijdig en duidelijk worden gecommuniceerd aan alle gebruikers.

Het is de planning dat we rond de zomer klaar zijn met de veranderingen van het Change Managementproces, waarna we ons laten toetsen om te bekijken of we het gewenste niveau van professionalisering hebben bereikt. Deze toetsing geeft dan meteen aan waar we eventueel nog moeten verbeteren.”

Zoals in de inleiding van dit artikel staat beschreven, bestaat de derde stap in het verbetertraject uit de invoering van een vernieuwde ICT-infrastructuur die is ingericht op de toekomstige ontwikkelingen. Door het verbeteren van de ICT-beheerprocessen, zoals Change Management, zorgt AIM, als ontvangende organisatie, dat zij straks gereed is om de nieuwe infrastructuur ‘ATLAS’ op een goede manier te kunnen beheren.●

MIVD SLUIT OFFICIEEL SAMENWERKINGSPROTOCOL AF MET NCTb

Op 15 december 2005 heeft de directeur MIVD, Generaal-majoor B. Dedden een samenwerkings- en informatie-uitwisselingsprotocol getekend met de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb), mr. T.H.J. Joustra. De MIVD heeft al overeenkomsten gesloten met de AIVD en buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten en nu is de samenwerking met de NCTb ook een feit. Het protocol dat de MIVD en de NCTb hebben ondertekend is vergelijkbaar met het protocol tussen de AIVD en de NCTb.

De rijksoverheid werkt sinds 11 september 2001 intensief aan de verbetering van terrorismebestrijding in Nederland. Er is fors geïnvesteerd in de capaciteit van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en in de verbetering van informatie uitwisseling tussen de diensten onderling. Het stelsel van bewaken en beveiligen is herzien en er is nieuwe wetgeving ontwikkeld om terrorisme beter te kunnen bestrijden en daders te kunnen vervolgen. In totaal zijn in Nederland ongeveer twintig instanties betrokken bij de bestrijding van terrorisme. Om de samenwerking tussen al deze instanties te verbeteren, is de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding aangesteld. De NCTb waarborgt de centrale regie rond terrorismebestrijding, zodat het resultaat van alle inspanningen groter wordt dan de som van de afzonderlijke delen. De coördinator is verantwoordelijk voor de beleidsontwikkeling, de analyse van (inlichtingen)informatie en de regie over te nemen beveiligingsmaatregelen bij de bestrijding van terrorisme. Met het bundelen van deze taken wordt de slagvaardigheid van de

overheid vergroot. Informatie wordt doelmatig verzameld, geanalyseerd en gebruikt, er zijn voldoende instrumenten om tijdig in te grijpen en potentiële doelwitten worden adequaat beveiligd. De NCTb en zijn medewerkers vallen onder de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie (coördinerend minister voor terrorismebestrijding) en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding functioneert sinds mei 2004. Dit gebeurde nadat de ministerraad er, op voorstel van de ministers Donner van Justitie en Remkes van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mee in had gestemd om de bestrijding van terrorisme onder te brengen bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding.

De dreiging die van het internationale terrorisme uitgaat, is sinds de aanslagen in Madrid 11 maart 2005 onverminderd groot. Het kabinet heeft eerder tal van maatregelen genomen op het terrein van menskracht, informatievergaring en wetgeving. Zo is de capaciteit van de inlichtingendiensten uitgebreid, gerichte samenwerking tussen de inlichtin-

gen- en opsporingsdiensten is gestart en de wet terroristische misdrijven is van kracht.

Zoals bekend, zijn in ons land ook personen actief met het in kaart brengen van objecten en terreinen voor het mogelijk plegen van aanslagen. De belangrijkste waarnemingen die van invloed zijn op het dreigingsbeeld voor Nederland hebben betrekking op geconstateerde verkenningen van doelwitten, geuite dreigementen op internet en de context van de internationale dreiging van het islamistische terrorisme.

Nederland zal vooralsnog geruime tijd rekening moeten houden met een aanzienlijke terroristische dreiging. Bepalend voor het vermogen van de overheid om de dreiging van terrorisme doeltreffend aan te pakken zijn: het doelmatig verkrijgen en gebruiken van informatie; de middelen en bevoegdheden om tijdig in te grijpen; een adequate bewaking en beveiliging van potentiële doelwitten; een grensoverschrijdende aanpak en het beperken van de voe-

▸ dingsbodem voor de rekrutering van potentiële daders. Dit alles moet bovendien zodanig georganiseerd zijn dat de beschikbare informatie, mogelijkheden en aanwijzingen zo slagvaardig mogelijk in beslissingen en handelen kan worden omgezet.

Coördinatie

Een doelmatige organisatie van de informatiestromen, van beleid en uitvoering, van de beschikbare menskracht en van beslissingsbevoegdheden met betrekking tot de noodzakelijke maatregelen is essentieel voor de aanpak van terrorisme. Het samenvoegen van diensten of bevoegdheden biedt maar in beperkte mate een oplossing voor dit vraagstuk. De meeste instanties die betrokken zijn bij het voorkomen en bestrijden van terrorisme, zijn dat in het kader van een veel bredere functie en taak. Het gaat daarbij om de politie, het OM, de IND, andere opsporings- of uitvoerende diensten. Bij geen van die instanties zal terrorismebestrijding het leeuwendeel van hun werkzaamheden omvatten. De meeste van de betrokken diensten ontleen hun waarde bij terrorismebestrijding aan het feit dat de werkzaamheden in dat verband onderdeel vormen van een bredere taak; zonder die taak zouden zij geen functie hebben op dit terrein. Zo vormt het concentreren van de personen die belast zijn met de informatieverzameling bij de MIVD, AIVD, Koninklijke Marechaussee (KMar), politie en andere informatiediensten binnen één dienst, geen oplossing want dan gaat het contact verloren met de moederorganisaties. Voor de bevoegdheden die moeten worden ingezet bij de bestrijding van terrorisme geldt in beginsel hetzelfde.

De samenwerkingsgraad over het gehele terrein van terrorismebestrijding moest echter structureel op een hoger plan worden gebracht. Daarbij was een andere aanpak nodig om gezamenlijk een beter resultaat te bereiken. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding biedt hierin uitkomst. Nu is er één coördinatiepunt waar alle krachten op gestructureerde wijze worden gebundeld.

Expertise- en analysecentrum

Informatie is de belangrijkste 'grondstof' voor terrorismebestrijding. Daarbij gaat het in de regel niet om concrete aanwijzingen, maar om het verzamelen van gegevens uit een groot aantal bronnen of om het zoeken van patronen, verschillen of opvallende onregelmatigheden in gegevensverzamelingen. Dit geschiedt door een aantal verschillende diensten. De resultaten van de werkzaamheden van deze diensten

worden op verschillende wijzen gebruikt. In de eerste plaats leveren ze direct input voor beleidsbeslissingen of voor de opsporing en vervolging van personen. Daarbij moeten ze eventueel gecombineerd worden met informatie afkomstig van andere diensten of uit andere bestuurlijke bronnen. Maar de resultaten van alle diensten tezamen moeten ook de input opleveren voor de informatie van de overheid op basis waarvan voortdurend een dreigingsbeeld voor Nederland verkregen kan worden. Een dreigingsanalyse wordt opgebouwd uit (onder meer) algemene trends en ontwikkelingen, dreigingsanalyses uit de EU, de speciale omstandigheden in eigen land en een analyse van de risicotargets.

De organisatie van deze onderscheiden functies moet verschillend zijn. Het verzamelen van informatie, het bewerken en analyseren daarvan ten behoeve van de signalering van bepaalde voorvallen, de bewaking van personen of objecten, of de verkenning van mogelijke bijzondere ontwikkelingen, dient zoveel mogelijk binnen of tussen specifiek betrokken diensten te geschieden.

Het ontwikkelen en bijhouden van dreigingsana-

lyses en het bewaken van algemene ontwikkelingen, vergt echter betrokkenheid van zoveel mogelijk diensten en samenwerking op een zo hoog mogelijk niveau. Als onderdeel van de NCTb wordt daarom een expertise- en analysecentrum gevormd, waarin de MIVD, de AIVD, de politie, de IND, de KMar, de FIOD/ECD, de Douane en Buitenlandse Zaken en eventuele andere partners participeren.

Het centrum bereidt adviezen voor met betrek-

Producten van het kenniscentrum zullen onder meer zijn:

- integrale (regionale, nationale en internationale) dreigingsanalyses;
- analyses ten behoeve van het Nationaal Alerteringssysteem;
- analyses ten aanzien van Bewaking en Beveiliging;
- specifieke analyses op verzoek van bijvoorbeeld gemeenten (onder andere ten behoeve van evenementen of andere soft targets).

Zo wil het kabinet bijzondere opsporingsmethoden als afluisteren, tappen en observeren sneller in kunnen zetten.

behulp van bestaande bevoegdheden - gericht in te zetten op bepaalde potentiële terroristen.

Inmiddels is het ontwerp van het eerder aangekondigde alerteringsstelsel gereed. Dit stelsel met verschillende coderingen maakt het mogelijk om duidelijk te maken welk niveau van alertheid en maatregelen is geboden. Veranderingen van code worden afgekondigd door de Minister van Justitie. Deze coderingen zijn onder andere te vinden op de site van de NCTb (www.nctb.nl).

Verder is er sprake van verruiming van bevoegdheden voor het voorkomen van terrorisme. Er is inmiddels wetgeving gemaakt waarbij de strafmaat voor terroristische misdrijven is verhoogd en samenwerking en het werven voor de Jihad strafbaar is gesteld. Tevens is er een wetsvoorstel in voorbereiding om AIVD-informatie te mogen gebruiken in strafzaken. Om de mogelijkheden tot het voorkomen van aanslagen te versterken, komt het kabinet nog met enkele aanvullende voorstellen.

Zo wil het kabinet bijzondere opsporingsmethoden als afluisteren, tappen en observeren sneller in kunnen zetten. Momenteel moet daarvoor sprake zijn van een daadwerkelijke verdenking; het kabinet vindt het aanwezig zijn van aanwijzingen dat personen of groeperingen een aanslag voorbereiden voldoende grond voor het inzetten van bijzondere opsporingsmethoden.

Verder wil het kabinet het openbaar ministerie de mogelijkheid geven om haar informatiepositie met het oog op terrorismebestrijding in een verkennend onderzoek te verbeteren. Het kabinet acht het van groot belang dat het openbaar ministerie voldoende zicht kan krijgen op groepen personen waarbinnen gerekruteerd wordt voor terroristische activiteiten. Voorgesteld wordt het openbaar ministerie de mogelijkheid te geven daarvoor ook gegevens op te vragen van andere dan overheidsinstanties, zoals verenigingen en stichtingen. Momenteel laat de Wet Bescherming Persoonsgegevens dit niet toe. Verder stelt het kabinet voor dat een Officier van Justitie bij specifieke terreurdreigingen een bepaald gebied kan aanwijzen als gebied voor preventief fouilleren.

Tot slot wil het kabinet het eenvoudiger maken om een verdachte van terroristische misdrijven na de invezekeringstelling in bewaring te houden. Momenteel zijn voor de bewaring, de eerste fase van de voorlopige hechtenis, ernstige bezwaren tegen de verdachte vereist. Het kabinet wil de rechter-commissaris de mogelijkheid geven om ook bij een gewone verdenking de verdachte nog tien dagen vast te houden.●

king tot de algemene situatie op terrorismegebied. Dit betekent geen dubbeling van het werk dat bij de onderscheidende diensten wordt uitgevoerd, maar een aanvulling door samenvoeging en beleidsmatige doorvertaling van de aangeleverde informatie. Het centrum vervult daarnaast een afstemmingsfunctie naar alle betrokken organisaties. Het centrum zal ook de informatieverzameling ten behoeve van de Nationaal Coördinator Bewaking en Beveiliging (NCBB) verzekeren.

Het is echter niet de bedoeling dat het zich ook richt op de persoonsgerichte aanpak en gerichte maatregelen jegens personen, waartoe het samenwerkingsverband AIVD/KLPD/OM/IND in het leven is geroepen.

Maatregelen bij dreiging

Naast de instelling van de NCTb neemt het kabinet enkele maatregelen om bij acute dreigingssituaties op te kunnen treden. In het geval van een dreiging worden de diverse besturen en organisaties volgens de bestaande gezagslijnen ingeschakeld. Om te kunnen verzekeren dat deze maatregelen onmiddellijk

worden genomen in het geval van een acute dreiging, krijgt de Minister van Justitie daarnaast de bevoegdheid om deze per direct af te kondigen. Het kan dan gaan om ontruiming, het blokkeren van wegen, het stilleggen van het trein- of vliegverkeer of het staken van telecomverkeer in een bepaalde regio. Deze bevoegdheid is vooral van belang in die gevallen waarbij overleg volgens de gebruikelijke gezagslijnen niet mogelijk blijkt.

Om acties te kunnen verstoren, kunnen diensten en organisaties worden ingeschakeld die onder de verantwoordelijkheid van andere ministeries vallen. Voor verstoringen is het echter van het grootste belang dat de actie onverwijld wordt uitgevoerd. Daarbij kunnen interne prioriteitstellingen van diensten of organisaties worden doorkruist. Om vertraging of aansturingsproblemen te voorkomen heeft het kabinet besloten om ook de verstoringen onder de eindverantwoordelijkheid van de Minister van Justitie te laten vallen. Dit betekent dat de Minister van Justitie van andere bewindspersonen kan vragen de onder hen ressorterende diensten - uiteraard binnen het bestaande wettelijk kader en met

Nieuwe Medezeggenschapscommissie MIVD

Op 24 januari 2006 is de nieuwe medezeggenschapscommissie (MC) MIVD geïnstalleerd. De MC telt elf leden met vertegenwoordigers uit de afdelingen Verbindingsinlichtingen, Analyse en Rapportage, Contra-Inlichtingen en Veiligheid, HUMINT, Stafafdeling Productie en de Nationale Sigint Organisatie. Een mooie vertegenwoordiging vanuit de hoofdafdeling Productie dus, helaas ontbreekt de vertegenwoordiging vanuit de hoofdafdeling Bedrijfsvoering.

Door Ed Maas

Tijdens de eerste vergadering hebben de nieuwe leden zich voorgesteld en is er toegelicht wat er van een MC wordt verwacht en welke speel-

ruimte er is om de belangen van het personeel van de MIVD (en dus de hele organisatie) zo adequaat mogelijk te behartigen. In goed overleg en met instemming van iedereen neem ik het voorzitterschap weer op mij.

Het komende jaar biedt weer een aantal interessante uitdagingen

waarbij de MC nauw betrokken wordt. Allereerst is er het onderzoek van de 'Onderzoeksgroep Dessens'. Eind 2005 heb ik een gesprek met

leden van de onderzoeksgroep gehad waarbij de ervaringen, de mening en de visie van de MC op het functioneren van de MIVD aan de orde zijn geweest. Ik zie het onderzoek van de groep Dessens als een belangrijke ondersteuning aan de later dit jaar te starten evaluatie van de afgelopen reorganisatie. Het onderzoek richt zich immers ook op de doelmatigheid van het werk van de MIVD. Daarbij speelt de personele capaciteit een cruciale rol. In veel situaties lijkt het dat we te veel taken met te weinig mensen moeten uitvoeren. Het werklasteronderzoek van Achmea bij de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid eind vorig jaar bevestigt dit.

De evaluatie van de reorganisatie biedt kansen om de overgebleven pijnpunten en inmiddels nieuw ontstane knelpunten te identificeren. Want ook de MIVD is continue in beweging. Verder zal de inrichting van de Nationale Sigint Organisatie leiden tot een nieuw voornemen tot reorganisatie -weliswaar beperkt tot de afdeling Verbindingsinlichtingen- die substantieel van omvang kan zijn.

Zoals afgesproken met onze directie wordt de vergelijking van functiewaarderingen AIVD en MIVD op dit moment door een externe deskun-

dige onderzocht. Ik ben zeer benieuwd naar de uitkomst.

Om te komen tot een goede taakverdeling binnen de MC zijn aandachtsgebieden gedefinieerd waar de volgende leden zich verder in zullen verdiepen als materiedeskundige:

ARBO: Sophie _____, Gerard _____
BARD / AMAR / BMD: _____, Louis _____

Organisatie en Aansturing: Sophie _____
Behoeftstelling en Prioriteiten (IVD): Wout _____

Productieprocessen: Rob _____
Bedrijfsvoering: René _____, Dennis _____

Evaluaties op lopende reorganisaties:
nog te bepalen, volgt zo spoedig mogelijk.
Personeelsbeleid / opleidingen: Sophie _____
Matthijs _____

De MC zal zich extra inspinnen om de communicatie met de achterban te optimaliseren.

Met deze nieuwe ploeg vertrouw ik erop dat de MC voldoende draagvlak heeft en dat ook de relatie met de directie voorspoedig zal verlopen. ●

Leden MC

Ed _____

voorzitter

Matthijs _____

secretaris

Gerard _____

Peter van _____

Wout _____

René _____

Rob _____

Louis _____

Sophie _____

Jan-Hendrik _____

Dennis _____

Eén basis cursus inlichtingen computersystemen voor het NATO multi-domein

EERSTE BISCT CURSUS VAN START IN EDE

Waarom één basis cursus voor inlichtingen computersystemen voor de NATO en de aangesloten landen? Die vraag is makkelijk te beantwoorden, vindt Luitenant-kolonel Roel Berghuis, trainingmanager NATO BICES Agency (NBA). “Er bleek nogal veel overlap te zijn tussen de cursus voor het LOCE en BICES systeem. Zeker in een periode waarin de LOCE en BICES integratie volop ter hand wordt genomen is dit op trainingsniveau van wezenlijk belang. Eind 2004 is er vervolgens in werkgroepverband gekeken naar een manier waarop de LOCE en BICES cursus geïntegreerd kon worden. In een later stadium is de NATO hier ook bij betrokken, zodat er één basiscursus inlichtingensystemen als standaard binnen de NATO gecreëerd kon worden. Zowel Allied Command Transformation (ACT) in Norfolk Virginia, USA, alsmede Allied Command Operations (ACO) Mons, België, zijn een vast bestanddeel van deze werkgroep. Deze cursus is bedoeld voor zowel de NATO, maar ook de aangesloten landen. Commandanten zijn nu niet meer genoodzaakt hun personeel naar een afzonderlijke BICES dan wel LOCE cursus te sturen. Eén week is nu voldoende voor alle NATO en Multi-Nationale systemen.”

Vanaf eind augustus 2005 is Roel, als voorzitter van de training subwerkgroep, aan de slag gegaan om een trainingsplan voor dit gezamenlijke cursussysteem op te zetten. Hij vertelt: “Het doel van deze subwerkgroep is om een gezamenlijke basis inlichtingensysteem cursus op te starten en vorm te geven. Daarnaast worden in de vorm van ‘Advanced Modules’ de overige inlichtingen systemen beschikbaar gesteld. Van belang is hier dat zowel nationale en NATO behoeften in dit plan zijn afgedekt.

Voor wat betreft de Basic Intelligence System Core Training (BISCT) geldt dat deze cursus is bedoeld voor iedere inlichtingen functionaris, de ‘Advanced Modules’ zijn bedoeld voor inlichtingenfunctionarissen die specifieke functies vervullen waarvoor deze kennis noodzakelijk is. In het trai-

ningsplan dat we hebben opgesteld staat onder andere beschreven welke basiskennis is vereist bij de cursisten om deze training te volgen en bij wie welke verantwoordelijkheden liggen aangaande de training. De werkgroep bestaat onder andere uit instructeurs van de verschillende inlichtingscholen uit de NATO-landen. Inhoudelijk is de nieuwe cursus meer toegespitst op het inlichtingenvakgebied en dus meer doelgroep georiënteerd dan de afzonderlijke LOCE en BICES trainingen. Met andere woorden, ‘intelligence’ vormt de basis, toegepast op de systemen. Verder wordt er in de cursusinhoud ingegaan op de multi-domein structuur die op dit moment door de NATO en de aangesloten lidstaten wordt gebruikt voor de uitwisseling van inlichtingengegevens, zoals BICES en LOCE. De BISCT cursus dient als basis voor elke inlich-

tingenfunctionaris om op een efficiënte en effectieve wijze de informatie te verkrijgen die in deze multi-domein omgeving aanwezig is.”

Roel vertelt verder: “De NATO BICES Agency is verantwoordelijk voor de toewijzing van de cursusplaatsen. Er zijn vier opleidingsinstituten die de BISCT cursus geven, waaronder het Defensie Inlichtingen en Veiligheid Instituut (DIVI) dat nu nog in Ede is gevestigd. De andere drie opleidingsinstituten zijn gevestigd in Frankrijk (Strasbourg), Duitsland (Bad Ems) en Engeland (Molesworth).” Het DIVI te Ede heeft in de week van 9 tot en met 13 januari 2006 de primeur gehad met de trial ofwel de eerste BISCT cursus. Roel licht toe: “Bij deze eerste cursus waren zowel de instructeurs van de verschillende buitenlandse opleidingsinstituten als de cursisten aanwezig, zodat ze alvast met het door hen zelf aangeleverde cursusmateriaal konden werken. Ook kunnen ze naar aanleiding van deze eerste cursus een evaluatie geven. Verder zal de cursus door het gebruik verder worden bijgesteld op accenten. Het is dan de bedoeling dat de vier genoemde scholen vanaf februari 2006 met een redelijk finaal product aan het werk gaan. Deze finale versie van de cursus betekent overigens niet

dat er geen aanpassingen meer plaats zullen of kunnen vinden. Wanneer er zich ontwikkelingen op inlichtingengebied voordoen of de operationele behoeften vereisen dat de cursus wordt aangepast dan is hier uiteraard ruimte voor.” Om dit te kunnen garanderen is er vanuit de training subwerkgroep een “Board of Instructors” opgericht. Zij komen twee keer per jaar bijeen om op basis van de cursusevaluaties de cursus bij te stellen en ‘levend’ te houden.

Ervaringen cursisten

Als redactie hebben wij een kijkje genomen toen de eerste cursus van BISCT van start ging. De instructeurs die de cursus straks zelf gaan geven bij de diverse opleidingsinstituten als ook diverse internationale cursisten zijn in de week van 9 januari naar Ede gekomen. De eerste reacties van de cursisten zijn positief. Zo vinden twee cursisten van het DIVI dit een goede en leuke manier om kennis te maken met de informatiesystemen van de verschillende partnerdiensten. Ook vinden ze dat er handige tools worden aangereikt om deze informatie te vinden. Daarnaast zijn ze van mening dat de internationale context van de cursus een goed idee geeft van hoe de verschillende natio-

naliteiten met hun inlichtingen informatievoorziening om gaan. Jan Willem Tip, mede-ontwikkelaar en instructeur van de cursus van het DIVI, vindt dat de cursus inhoudelijk veel beter aansluit bij de multi-domeingebruikers ten opzichte van de BICES-cursus. Een van de cursisten is afkomstig van het Litouwse leger. Zij vertelt: “Ik ben erg blij dat Roel Berghuis deze cursus heeft opgestart.

Deze multi-domein opleiding biedt een uitstekende basis op het gebied van de NATO inlichtingen computersystemen." Rudi Gladitsch is zelf instructeur op de Duitse militaire inlichtingen school en gaat de cursus later dit jaar in Duitsland geven. Rudi heeft tot nu toe een erg goede indruk van de cursus. "Ik vind het erg waardevol, ook zeker gezien de internationale setting. Het is de bedoeling dat ik de training zelf in mei van dit jaar ga geven in Duitsland. Eerst zullen we starten met vier of vijf cursussen per jaar en vanaf 2008 gaan we dit aantal uitbreiden." Jeff Kay is LOCE trainingmanager en heeft de BISCT cursus samen met Roel Berghuis ontwikkeld. Als kartrekker is hij erg enthousiast over het in de praktijk brengen van de ontwikkelde training. Ook kapitein Richard Chetory, mede-ontwikkelaar van de cursus en instructeur bij de Franse militaire inlichtingen school, is enthousiast over de trial. "Zelf staat de cursus voor februari dit jaar op de planning in Frankrijk. Het is de bedoeling dat we tien cursussen voor een internationale doelgroep verzorgen en tien cursussen voor een nationale doelgroep. Verder hebben we nu nog de mogelijkheid om de cursus op accenten aan te passen en het informele karakter van deze trial is ook erg prettig." Tot slot praat de redactie nog met een Tsjechische cursist, Otakar Winkler. "Het is een interessante cursus tot nu toe en ik hoop dat het nog interessanter gaat worden deze week. Ik heb al een beter beeld bij hoe ik de inlichtingeninformatie het beste kan vinden. Daarnaast is het erg nuttig en goed om mijn collega's van zuster- en partnerdiensten eens te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen." ●

Finale besluitvorming volgt

De projectorganisatie NSO is sinds 2003 bezig met de uitbreiding van de satellietinterceptiecapaciteit. Nadat medio 2005 een perceel van het satellietgrondstation in Burum door Defensie in eigendom is genomen, zijn daar vervolgens negen schotelantennes gebouwd. De voorbereidingen voor de plaatsing van de randapparatuur (zoals bijvoorbeeld de energievoorziening, een brandblusinstallatie en een ICT-netwerk) zijn voor een groot deel afgerond. De komende maanden zal de randapparatuur worden geïnstalleerd. Het is de verwachting dat de uitbreiding van de satellietinterceptiecapaciteit eind van dit jaar in gebruik is genomen. De bestaande randapparatuur van Zoutkamp is dan eveneens ondergebracht in Burum.

Het project NSO bestaat uit meerdere deelprojecten op materieel gebied. Deze deelprojecten zullen de komende maanden gefaseerd worden uitgerold. De leveranciers en de materieel verweringsorganisatie zullen met steun van de NSO en de MIVD de site acceptance testen uitvoeren. Het marinebedrijf zal daarbij met hun expertise de NSO en MIVD bijstaan. Behoudens de uitrol vinden de komende maanden in Burum ook de opleidingen plaats, gericht op de nieuwe apparatuur.

Zoals in nummer 6 2005 van Ingelicht stond vermeld, hebben de directeur van de MIVD en het plaatsvervangend hoofd van de AIVD op 6 september jl. de oprichtingshandeling verricht van het satellietgrondstation (SGS) van de NSO in Burum. Dit gebeurde onder meer met de in bedrijfstelling van de bestaande grote schotelantenne, de Burum 1.

Met deze oprichting op 6 september 2005 werd formeel de eerste fase van de vorming van de NSO zichtbaar. Met de geplande uitrol en opleidingen moet dat leiden tot een volledige operationeelstelling van het SGS NSO eind van dit jaar dan wel begin 2007.

Met de oprichting van het satellietgrondstation Burum is in een eerste stap een groeikern tot stand gebracht voor de vorming van de NSO. Deze groeikern is, zoals in 2002 is afgesproken, opgebouwd vanuit de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI).

Voor het vervolg op de eerste stap in de vorming van de NSO hebben de MIVD en de AIVD

afgelopen najaar gezamenlijk een voorstel ontwikkeld. Daarin is afgesproken dat de NSO zal worden uitgebreid met de interceptie van hoogfrequent radioverkeer, signaal- en traffic analyse. Tevens zal de capaciteit van de sigint detachementen worden ondergebracht bij de NSO. De operationele inzet van deze detachementen verloopt via de MIVD. Onderkend is dat verdere uitbreiding

van de NSO, bijvoorbeeld met signaalonderzoek, niet is uitgesloten, maar niet eerder zal plaatsvinden dan na aanvullende evaluatie. De finale besluitvorming over dit voorstel is echter nog niet afgerond. Naar verwachting vindt dit de komende maanden plaats. De projectorganisatie NSO zal na de bedoelde besluitvorming een organisatievoorstel ontwikkelen. Er wordt naar gestreefd de uitbreiding van de NSO nog in 2006 te realiseren.

Voor de aansturing van de NSO, die nu nog een bescheiden omvang heeft en slechts satellietinterceptie betreft, is voorlopig een "Commissie Gezagsmatige Aansturing" ingesteld, bestaande uit het Hoofd AVI van de MIVD en de Directeur Bijzondere inlichtingenmiddelen van de AIVD. Met de uitbreiding van de NSO naar een volwaardige organisatie zal het sturingsmodel evenredig worden opgeschaald. ●

PLATINUM LIFETIME AWARD VOOR ARNO REUSER

Arno Reuser, hoofd Open Source Intelligence (OSINT) van de MIVD is in Washington D.C. onderscheiden met de Platinum Lifetime Award voor zijn (internationale) bijdragen op het gebied van Open Source Intelligence. Drie jaar geleden nog won Arno Reuser de prestigieuze Golden Candle Award. Reuser kreeg deze onderscheiding van de internationale OSINT-gemeenschap uit handen van Robert Steele.

Reuser kreeg de award uitgereikt tijdens de IOP '06 conferentie. IOP staat voor Information Operations, Open Source Intelligence, Peacekeeping Intelligence. Deze internationale conferentie wordt ieder jaar gehouden in Washington D.C.

Robert Steele, organisator van de conferentie, geldt internationaal als de autoriteit op het gebied van Open Source Intelligence. Jarenlang heeft hij zich ingezet voor het gebruik van OSINT in de inlichtingenwereld. Onlangs heeft het Amerikaanse Congres ingestemd met het vrijmaken van geld (\$3,5 miljoen) om een Open Source Agency (OSA) op te richten. Dit agency wordt als zelfstandige organisatie rechtstreeks onder de Director for National Intelligence geïnstalleerd, met als hoofd Eliot Jardines, als Assistant Deputy Director of National Intelligence for Open Source (ADDNI/OS). De oprichting van het OSA betekent een geweldige erkenning voor OSINT en niet alleen in de Verenigde Staten.

De bijeenkomst van dit jaar stond in het teken van de oprichting van OSA. Veel sprekers gaven hun visie hoe dit agency zou moeten functioneren. Reuser: "Het is zeer indrukwekkend in dit gezelschap een week door te brengen. Alle autoriteiten op het gebied van OSINT zijn aanwezig. Hoewel ik een lezing had voorbereid over Information Sharing en Information Transfer, ben ik halverwege de lezing overgegaan op mijn visie over wat dit agency zou moeten doen en hoe". Reuser's visie werd met

een ovatie ontvangen, iets waarover hij zelf ietwat verbaasd was.

Een aantal andere sprekers waren generaal-majoor der mariniers Patrick Cammeart over zijn ervaringen in operatiegebieden en het belang van OSINT, Steve Edward van Scotland Yard over het belang van Information Sharing Among Criminal and Terrorist Organizations, congreslid Rob Simmons over zijn visie over "the future of Open Source Information-Sharing" en natuurlijk Eliot Jardines, het net benoemde hoofd van het Open Source Agency.

Aan de IOP '06 conferentie namen dit jaar ongeveer vierhonderd mensen vanuit de hele wereld deel, zowel militairen als burgers, universiteiten, overheden als het bedrijfsleven. Er waren ongeveer 20 sprekers en 60 exposanten. "Een heel goede plek

om contacten op te doen", aldus Reuser. "En ik zie dat het werkt. Kostte het in het verleden wel eens wat moeite een bepaald rapport uit een bepaald land te bemachtigen, nu is slechts een telefoontje of mail voldoende om het in huis (MIVD) te krijgen".

Reuser benadrukt het belang een dergelijke conferentie bij te wonen. "Je kunt het zien als een zeer gespecialiseerde vakbeurs, waar de nieuwste ontwikkelingen te zien zijn. En je moet blijven, de ontwikkelingen gaan zo snel. Zo heeft het ex-hoofd OSINT van de Zweedse inlichtingendienst een softwarepakket ontwikkeld waarmee je (digitaal) nieuws binnenhaalt, sorteert naar thema, verdubbelingen verwijdert en direct ook linkt naar relevante foto's, biografieën en kaarten. Het heet SiloBreaker, zoiets zou ik bij de MIVD ook goed kunnen gebruiken, zeker gezien het beperkte aantal medewerkers dat onze OSINT heeft".

Reuser kreeg zijn Golden Candle Award drie jaar geleden nog uitgereikt: "For his inspired leadership in migrating the Dutch military intelligence library from an archival to a discovery capability, to include value-added programming of incoming streams of raw data, and the virtual organization of distributed open source expertise." Reuser schrijft zelf de software waardoor OSINT vrijwel volkomen digitaal en zeer snel is.

De Platinum Lifetime Award, heeft Reuser ontvangen voor:

Mr. Arno Reuser, Arno the Curious, is a Master Librarian who has done more for the practice of Open Source Intelligence (OSINT) in support of national security than anyone else in Europe. He has been a pioneer in the exploitation of badly-delivered OSINT from private sector vendors, writing original PERL programs to make sense of their feeds; he has known how to make the most of the Internet; and above all, he has known how to find and engage human intellects around the world, each capable of producing unique tailored knowledge not available online or in print. He is the Master Librarian of the OSINT world and all seven intelligence tribes.

Arno, gefeliciteerd met deze award. We zijn er trots op zo'n OSINT coryfee bij de MIVD te hebben.

Kijk op www.oss.net voor meer informatie over Open Source Intelligence

ALLES HET RAAM UIT

De geschiedenis van de organisatie van informatie begint natuurlijk niet bij de 'uitvinding' van de boekdrukkunst. Sommige van de actuele ontwikkelingen - waaronder pogingen de informatie op het internet inhoudelijk te ontsluiten door bijvoorbeeld zogenaamde *metadata* te gebruiken - zijn echt bijna zo oud als de wereld. En trouwens, wat is geschiedenis? Behoren het spijkerschrift en de Egyptische hiërogliefen wel tot de geschiedenis als men vandaag ziet hoe de moderne mens communiceert via PDS/cell phone en berichten schrijft (SMS)?

Het leuke van geschiedenis is namelijk dat die zich lijkt te herhalen. Wie zich wat dieper bezig houdt met het verschijnsel internet en de ontwikkelingen daarin, ziet zonder al te veel moeite parallellen met wat al (veel) eerder is gebeurd.

Pogingen om informatie te ordenen, hetzij door die te beschrijven hetzij door gebruik van *Text Retrieval Software* hetzij door *Intelligent*

Spiders of Crawlers zijn bepaald niet typerend voor de periode van internet. In het hellenistische Egypte werden religieuze teksten verzameld en op één of andere wijze geordend. De bibliothecaris Callimachus experimenteerde rond de derde eeuw vóór Christus met catalogiseren in een poging om informatie toegankelijk te maken. De Griek Aristoteles geldt als de eerste met een persoonlijke bibliotheek en ook de Romeinse keizers Trajanus en Augustus lieten bibliotheken inrichten, uiteraard genoemd naar henzelf zoals nog lang de gewoonte zal blijven.

De Middeleeuwen – dikwijls nogal geringschat- tend de 'donkere' Middeleeuwen genoemd – laten een achteruitgang zien in de algemene beheersing van de schrijfkunst die in toenemende mate in handen komt van de clericus (kerkelijke instanties). Die leggen zich niet alleen toe op de verspreiding van kennis maar ook op het toegankelijk maken ervan. Een voorbeeld zijn de Franciscaner monniken die in de 13e eeuw in Engeland een centrale catalogus van handschriften construeerden.

Na Gutenbergs inspanningen is het met de productie van het boek zowel kwantitatief als kwalitatief lichtelijk uit de hand gelopen. Drukkerijen en uitgeverijen schoten als paddestoelen uit de grond, met name in de immer opstandige Nederlanden. Het drukken van een boek was immers veel goedkoper en bovendien uiteindelijk eenvoudiger dan het vermenigvuldigen van codices (handschriften). De functie van het boek wijzigt ook: van object van devotie wordt een boek een ding dat is bedoeld om informatie te verspreiden. Net als een computer van object van devotie is gewijzigd in (bijna) een wegwerpartikel.

Zo vindt ook de literatuur- lawine of informatie explosie zijn aanvang. In de 17e eeuw klaagde een arts al dat er zoveel literatuur is op zijn vakgebied dat wanneer hij alles moest lezen er geen tijd zou overblijven voor zijn patiënten. Een van de gevolgen was het ontstaan van de bibliografie als middel om uitgebreide censuur toe te kunnen passen. Een ander gevolg waren pogingen om al die kennis toegankelijk te maken. Een van de mooiste pogingen daartoe werd gedaan door de wereldberoemde wetenschapper *Konrad Gessner*.

Gessner was een Zwitser die in een tijd leefde dat het nog volledig gebruikelijk was om zo'n beetje alle studies te doen. Gessner was een *Universeel Geleerde* met een voor zijn korte leven verbazingwekkende wetenschappelijke productie. Hij was niet alleen arts, hij was ook linguïst, botanicus, fysicus, zoöloog en nog zo wat. Gessner

reisde stad en land af om boeken te zoeken, bibliotheken te bezoeken en alles wat hij aan boeken kon vinden te beschrijven op kaartjes. Hij beschreef en verzamelde er duizenden en duizenden en sloeg die thuis op.

Nu is het thuis bewaren van catalogus- kaartjes niet alleen erg leuk maar ook erg stof- fig en ik meen hier over enige ervaring te mogen beschikken. Gessner's vrouw kreeg volgens de overlevering ook een beetje genoeg van de verzamelwoede van haar man en op één van diens reizen kreeg zij het op haar heupen en kieperde de hele bende het raam uit. Dat weerhield haar man er niet van eenvoudig weer opnieuw te beginnen.

Zo publiceerde Gessner in 1545 in Zürich zijn *Bibliotheca Universalis: sive Catalogus omnium scriptorum locupletissimus in tribus linguis, Latina, Graeca et Hebraica* met beschrijvingen van circa 9.000 Griekse, Hebreeuwse en Latijnse boeken. Voor de geïnteresseerden, in Osnabrück zijn de drie delen in 1966 herdrukt. Het was een poging om in één bibliografie alle tot dan toe bekende werken en handschriften te beschrijven. Dat was tegelijkertijd ook bijna de laatste keer, na Gessner zouden er nog twee pogingen volgen om de totale wereldproductie te beschrijven tot werd ingezien dat het nutteloos was: er is eenvoudig te veel.

De veelzijdigheid, enorme werklust en nieuwsgierigheid van Gessner komen terug in zijn meesterwerk, de *Historia Animalium*. Dit is een encyclopedie over dieren, verschenen in de periode 1551-1634 die uiteindelijk uit zes delen zou bestaan. Deze encyclopedie is genoemd naar hetzelfde werk van de even beroemde voorganger Aristoteles, wiens werkje tegenwoordig op het internet is te raadplegen.

De geschiedenis vermeldt niet hoe het met mevrouw Gessner is afgelopen. Met Gessner zelf is het niet best gegaan. Hij overleed op 49-jarige leeftijd in 1566 aan de pest.●

Control op tijd, producten en geld

Zoals u in nummer 7 2005 van Ingelicht heeft kunnen lezen, besteedt de redactie de komende nummers aandacht aan de diverse bureau's van de Afdeling Planning en Control (AP&C). Aangezien er vaak veel regels en procedures gemoeid zijn bij de besteding van overheidsgelden en deze niet voor iedereen altijd even duidelijk zijn, hopen we u op deze manier wat meer inzicht te geven in de processen - en de gevolgen die procedures en regels hebben - binnen de MIVD. In dit nummer is het bureau Beleid en Control aan de beurt.

Peter Krooswijk is sinds een klein half jaar Hoofd van het Bureau Beleid en Control. Het bureau bestaat in totaal uit vier personen. Naast Peter zijn Robert Spoor, Luut de Boer en Sandra Fong Tin Joen werkzaam als projectcontrollers. Peter vertelt: "Ieder bureau binnen AP&C heeft zo zijn eigen rol in het financieel administratief proces maar we zorgen er voor dat we de verschillende werkzaamheden zo goed mogelijk op elkaar afstemmen om een zo optimaal mogelijke synergie te bereiken. De behoeftes die er binnen deze organisatie bestaan, worden uitgewerkt in een Aanvraag tot Verwerving (ATV). Deze ATV's komen binnen bij het Bureau Plannen en Begroting (BPB). BPB kijkt namelijk welke activiteiten we gaan doen en hoeveel geld hiervoor beschikbaar is. De ATV's worden in onderling overleg al dan niet uitgezet bij ons Bureau Beleid en Control (BB&C). Als BB&C houden wij de 'control' op de projecten en ATV's die er lopen. De 'control-werkzaamheden' die we uitvoeren hebben in hoofdzaak betrekking op de aspecten: tijd, product en geld. De projectcontrollers adviseren en ondersteunen de projectleiders over een zo efficiënt mogelijke inzet op deze drie aspecten. Zo dient er voor elk project een Plan van Aanpak (PvA) te worden opgesteld, waarin de aspecten tijd, product en geld worden beschreven. De verwerving van een product is één aspect maar het beheer en de eventuele gevolgen van de aanschaf van het product zijn zeker zo belangrijk om in overweging te nemen. Beleid en Control hoort dan ook een integraal onderdeel te zijn van het projectproces."

Van Planvoornemen Tot Realisatie

Peter vertelt verder: "Om inzicht te verschaffen in de samenhang tussen de plannen en de begroting, de controle en de financiële administratie gebruiken we een speciaal systeem (een tool) binnen AP&C. In deze tool zijn alle begrotingsonderdelen opgenomen waaronder de nieuwbouwprojecten en de vervangingsprojecten. In dit systeem worden de begrotingsonderdelen gekoppeld aan de verwervingsaanvragen (de ATV's) en de financiële administratie (vastlegging van financiële gegevens waaronder facturen en betalingen). Dit systeem heet dan ook 'Van Planvoornemen Tot Realisatie', kortweg VPTR.

Voordat we een ATV in behandeling nemen, wordt deze eerst getoetst. Dit eerste 'control moment' vindt plaats in de vorm van een doelmatigheidstoets binnen de hoofdafdeling Bedrijfsvoering. Er wordt gekeken of de ATV invulling geeft aan het gewenste doel. Wanneer dit het geval is, kan de aanvraag ook aan een verplichte externe toetsing bij de Directie Planning en Control (DPC) of de Defensie Materieel Organisatie (DMO) onderworpen worden. Dit gebeurt alleen wanneer het om een aanvraag

gaat die een grens van 50.000 euro te boven gaat. Vervolgens kan na een positieve uitslag van de toets op de ATV de verwerving beginnen.

De verwerving gebeurt altijd extern bij de afdeling verwerving van de Directie Facilitaire Zaken (DFZ) of, wanneer het een meer complexe materieelverwerving betreft, bij de DMO. Indien de verwerving heeft geresulteerd in een concept-bestelorder wordt deze getoetst op rechtmatigheid, wederom door DPC of DMO.

Als BB&C dienen we ook 'in control' te zijn op de aanvragen die uitstaan bij externe partijen, zowel voor de toetsing als ook de verwerving. Hiervoor onderhouden we intensieve contacten met de verschillende externe partijen. Daarnaast moeten we de

Luut de Boer (links) en Peter Krooswijk 'in control'

MDD en MIVD

De Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD) bevordert de motivatie en inzetbaarheid van defensiepersoneel in de vorm van hulp- en dienstverlening aan personeel, thuisfront, organisatie en (pre)-veteranen.

behoefstellers, binnen de MIVD, informeren over de voortgang, dan wel vragen om aanvullende informatie indien dit noodzakelijk is om tot een contract te komen. Als het contract door de MIVD en de leverancier akkoord bevonden is, worden de producten of prestaties vervolgens geleverd. Wij controleren ook of de geleverde producten of prestaties voldoen, zowel kwantitatief als kwalitatief. Deze prestaties of producten kunnen variëren van de levering van computers tot cursussen of personele inhuur. De controle op de geleverde prestaties wordt officieel vastgelegd in een prestatieverklaring waarna de betaling van de factuur plaatsvindt.

Tevens verzorgen wij de verschillende rapportages op het gebied van de materiële en projectmatige activiteiten van de MIVD. Hieronder valt ook de Integrale Projecten Rapportage aan het Directieboard die drie keer per jaar plaatsvindt.

Naast de eerdergenoemde (externe) toetsing vinden er steekproefsgewijs audits plaats op de verwervingsdossiers. Deze audits hebben betrekking op het gehele proces en worden periodiek en achteraf uitgevoerd door DPC, de Accountantsdienst Defensie (ADD) en de Algemene Rekenkamer waarna er wordt gerapporteerd aan de Bestuursstaf. Het binnen de regels en procedures houden van de dossiers is dan ook, ondanks soms operationele hectiek van groot belang.”

Toekomst

Als we vragen wat de toekomst in petto heeft en wat eventuele verbeterpunten zijn, antwoordt Peter: “Voor wat betreft de toekomst zal de ontwikkeling van centralisatie steeds meer invloed hebben op het gehele Planning en Control proces. Neem hierbij als voorbeeld de belegging, defensiebreed, van alle investeringsbudgetten bij de DMO. Een nieuwe organisatiesamenstelling brengt vaak een andere werkwijze met zich mee. Waarbij veelal in de beginfase het zoeken naar de meest efficiënte en effectieve werkwijze de nodige inspanning kost, zowel om deze werkwijze te vinden als ook om de eigen organisatie te informeren over eventuele (tijdelijke) nadelige gevolgen.” Maar als we ons richten op de huidige situatie binnen de MIVD weet Peter nog wel een verbeterpunt te noemen: “Dat we als BB&C pro-actief de organisatie in gaan om te borgen dat wij vanaf het begin bij een project worden betrokken. Op deze manier kunnen we nog beter inspelen op de behoefte van de klant. Dit levert alleen maar voordelen op in de zin dat er een versnelling in het verwervingstraject optreedt, we een beter passend product binnen de randvoorwaarden en regels kunnen realiseren en tot slot leveren die punten tezamen weer een betere bijdrage aan het eindproduct van de MIVD.”●

De bedrijfsmaatschappelijke werkers van de Maatschappelijke Dienst Defensie bieden hulp en advies aan zowel individuele personeelsleden, het thuisfront, pre-veteranen, als de defensieorganisatie zelf. Want het werken in de krijgsmacht stelt speciale en hoge eisen. Iedereen wordt wel eens geconfronteerd met problemen. Het kan voorkomen dat we er niet in slagen de zorgen van ons af te zetten of de problemen op te lossen. Dan is het goed dat er een beroep kan worden gedaan op de MDD. Ieder onderdeel van Defensie heeft een eigen bedrijfsmaatschappelijk werker. Ook de MIVD. Maak in dit interview kennis met Ester Hazane.

”Ik ben bedrijfsmaatschappelijk werker en julie hulpverlener. Als bedrijfsmaatschappelijk werker bij de MDD kan ik helpen bij allerlei zaken.

Dit kan een conflict op het werk zijn, maar ook bij het overlijden van een dierbare. Ook bij meer ‘zakelijke’ problemen kan ik hulp bieden zoals bij financiële problemen. Maar het hoeft natuurlijk niet altijd een probleem te zijn. Bij reorganisaties, kan ik adviseren over allerlei onderwerpen zoals transitieprocessen, verwijzing van medewerkers met problemen rondom herplaatsing of ontslag of bij communicatie tussen het management en medewerkers. Ik probeer knelpunten te signaleren en geef advies om de werksituatie te verbeteren, zodat problemen voorkomen kunnen worden. Hierbij werk ik samen met andere hulpverleners en leidinggevend.

Ik werk sinds februari 2005 bij de MDD bij Regio West. Bij ons regiokantoor werken ongeveer 35 mensen, burger en militair. De onderdelen binnen deze regio zijn heel divers, alle krijgsmachtdelen zijn in deze regio vertegenwoordigd en de aandachtsgebieden variëren bijvoorbeeld van de Bestuursstaf, Airport Zestienhoven tot het korps Mariniers in Doorn.

Terugkeergesprek is belangrijk

Ik realiseer me dat ik nog maar kort bij Defensie werk en het militaire deel vormt ▶

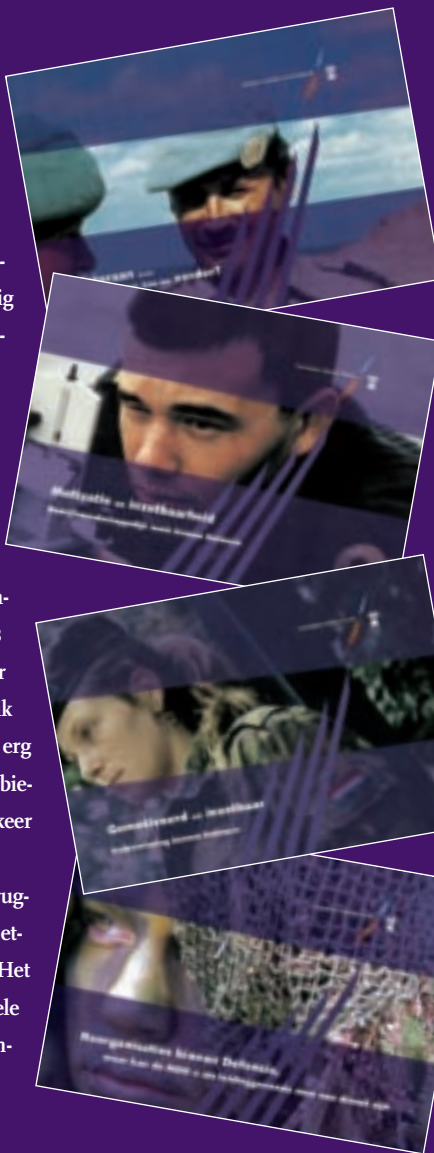
◆ soms nog een uitdaging. Maar ik heb genoeg militaire collega's bij wie ik te rade kan gaan. De medewerkers van de MDD werken zowel in Nederland als in het uitzendgebied, al worden alleen mijn militaire collega's uitgezonden of kortstondig naar een uitzendgebied gestuurd. Gelukkig koppelen die wel uitgebreid terug binnen ons kantoor, zodat ik mij toch een goed beeld kan vormen van de situatie ter plekke. Onlangs ben ik een week in Doorn geweest om terugkeergesprekken te voeren met mariniers die net uit Afghanistan terug waren gekeerd. Dit soort militaire contacten, ja, die vind ik heel belangrijk".

Ester oogt als jonge enthousiaste vrouw, die echter stevig in haar schoenen staat en opgewassen is tegen alle situaties die ze tegen kan komen in haar werk. "Ja", geeft Ester toe, "ik ben enthousiast en ik vind mijn werk heel erg waardevol en leuk. Het is erg prettig om iemand een helpende hand te kunnen bieden, te kunnen begeleiden, bijvoorbeeld bij terugkeer in het arbeidsproces na langdurige ziekte. Of met iemand te praten in een terugkeergesprek. Die terugkeergesprekken willen we overigens ook gaan opzetten voor MIVD'ers die uitgezonden zijn geweest. Het is voor jullie al vaak lastig genoeg om op individuele basis uitgezonden te worden en dan is zorg en aandacht vanuit de organisatie belangrijk.

Duwtje in de rug

De drempel om contact te zoeken met mij of mijn collega's bij de MDD is altijd wel aanwezig. Ik hoop dat dit verhaal die drempel een beetje kan verlagen. Vaak worden mensen naar mij verwezen, maar niemand is verplicht met mij te praten. Maar een verwijzing kan net het duwtje in de rug zijn die iemand nodig heeft om hulp te vragen. Maar je moet natuurlijk wel gemotiveerd zijn en zelf graag je probleem of vraag willen oplossen. Ik hecht overigens ook sterk aan de informele contacten. En ik vind dat je als bedrijfsmaatschappelijk werker je gezicht (bij de organisaties waar je voor werkt) moet laten zien. Als ik me zou opsluiten in een kamertje weet ik zeker dat de mensen niet naar me toe komen!

De begeleiding die ik kan bieden is veelal kortdurende hulp. Onder kortdurend versta ik een gesprek of vijf. Er moet echter wel een arbeidsgerelateerde factor aanwezig zijn, anders verwijst ik iemand weer door. Vaak kan ik iemand hulp bieden door bepaalde doelen te stellen, nazorg te bieden, soms is een gesprek al voldoende om iemand op weg te helpen. Met arbeidsgerelateerd bedoel ik dat er bijvoorbeeld prive omstandigheden zijn die van invloed kunnen zijn op het functioneren van iemand. Dan kan ik iemand begeleiden of soms een leidinggevende inschakelen. Maar altijd alleen met iemands instemming. Lang en kortdurend ziekteverzuim wordt bijvoorbeeld besproken in het SMT, Sociaal Medisch Team waarin de organisatie, in jullie geval dus (een vertegenwoordiging van) de MIVD en een arts zitting heeft. Begeleiding kan ook zonder dat een leidinggevende geïnformeerd wordt, maar het is vaak beter dat die wel op de hoogte is, steunbetuiging alleen is al belangrijk".

Het SMT is een waardevol instrument voor werknemers die hulp nodig hebben en voor de organisatie. Het contact met degene die hulp nodig heeft, staat binnen het SMT centraal. Het SMT voor de MIVD komt een keer per twee maanden bijeen. De afspraken van een bedrijfsmaatschappelijk werker lopen via de afdeling P&O maar vinden nooit plaats zonder toestemming van degene waar het om gaat. Inhoudelijk informatie van het bedrijfsmaatschappelijk werk wordt ook nooit prijsgegeven zonder toestemming van betrokkene. Het SMT is een instrument om de voortgang te bewaken, bijvoorbeeld van ziekteverzuim of een reïntegratieproces.

Toen ik begon bij Defensie had ik het idee in een harde stoere mannenwereld terecht te komen. Mannenwereld, ja, dat klopt wel. Maar altijd hard en stoer, nou nee, dat vind ik niet. De terugkeergesprekken, die overigens verplicht zijn, heb ik ondervonden als zeer open. Ook stoere mannen blijken dus praters te kunnen zijn!"

Trek op tijd aan de bel

Op de vraag of de rol en inhoud van de MDD is toegenomen bij Defensie antwoordt Ester stellig van ja. "Er wordt zeker meer aandacht besteed aan met name de situatie waarin een militair zich kan bevinden. Terugkeergesprekken vormen een vast onderdeel bij terugkeer van uitzending. Militairen staan ook bloot aan allerlei gevaren, culturen, wisselende omgevingen, lange uitzendingen. Daar wordt niet aan voorbij gegaan, het werk wordt niet onderschat". "De inbedding en rol die de MDD medewerkers hebben

binnen het SMT is eveneens een goed voorbeeld van de toegenomen taken van de MDD.

Daarnaast is eveneens het belang toegenomen van goede begeleiding en dienstverlening op voorhand. Voorkomen is immers beter dan genezen. Een goed voorbeeld hiervan zijn de workshops die we geven over transitie management. Een goed instrument bij reorganisaties en andere veranderingen in een organisatie. Deze workshops worden op verzoek per onderdeel geregeld. Natuurlijk geldt dit aanbod ook voor de MIVD.

Ester Hazane besluit haar verhaal met een woord van advies. "Als je het gevoel hebt dat je er zelf niet meer uitkomt, trek dan tijdig aan de bel. En dan maakt het niet uit bij wie, dat hoeft helemaal niet bij mij te zijn of mijn collega's. Probeer op tijd de knelpunten aan te pakken, voordat iets escaleert. Daarbij kan de MDD een helpende hand bieden. Als mensen wat vaker aan het 'onderbuikgevoel' toegeven, hun trots een beetje opzij zetten, kunnen veel problemen voorkomen worden. Het is immers geen kwestie van zwakte om hulp te vragen".

Wie meer wil weten over de diensten van de Maatschappelijke Dienst Defensie, kan die opvragen bij Ester Hazane zelf, telefoonnummer 070-3187517.

Er staat ook veel informatie op de webpagina van de MDD op de site van het Commando Dienstencentra onder CDC bedrijven - Maatschappelijke Dienst Defensie.●